

Varga Csaba

Mosolyog a doktor...¹

(Beteg–orvos szótár)

Mindannyian találkoztunk már orvosi szakkifejezések mosolyogtató félrehallásaival, népnyelvi ferdtételekkel. Ebből szeretnék az alábbiakban átnyújtani egy kisebb csokrot. Próbálok nyelvi hasonlóságokat is keresni a helytelen szóképzésre. Aztán vagy úgy van, vagy nem.

Angina pektorálisz – az angina pectoris és a mixtura pectoralis vicces keveredése. De nagyon tudományosan hangzik.

„A **koronáriajárvány** érzékenyen érintette városunkat” – mondja M. polgármestere a Covid-helyzet értékelésekor. A korona és a koronária (coronaria) kétségtelenül hasonlítanak egymásra, de azért oda lehetne figyelni, ha már veszszük a bátorságot, hogy a királyi tévé nívós hírműsorának nyilatkozzunk.

Bulémia – az „-émia” (-aemia) utótag aránylag ismert a betegek körében is például az anémia, leukémia miatt, de talán már a diszlipidémia is közismert. A jelenség rokonítható a millennium/millenneum hangtévesztéssel is. Ez utóbbi – helytelen – változatot egyébként művelt emberektől is hallani.

Röggöny, röggöny – a röntgenvizsgálat – ma már azért kihálóban lévő – népi megnevezése. Csengése a nyelvújítás kori szavainkat juttathatja eszünkbe. A „kötőhangzó + ny” típusú szóképzésből sok fenn is maradt napjainkra: mozdony, sürgöny, függöny, kémény stb. Így tehát egy kissé megkésett, a nyelvújítás korát idéző kifejezésről beszélhetünk.

Komma – a kómára utaló népnyelvi használatnak esetleg köze lehet a latin comma ’vessző’ írásjelhez? Ez kevésbé valószínű. Vagy csak a gyakori mássalhangzó-kettőződés jelenségével (mint például topp, szett) állunk szemben?

Kenó – azaz „kemó” (chemo), a kemoterápia rövidítése. Nyilván félrehallásból és a hasonló nevű szerencsejáték ismerős hangzásából fakad a használata.

Kontró – azaz kontroll. „Hát így is lehet mondani, csak akkor nincs semmi értelme” (Hyppolit, a lakáj).

„**Atomos a nap**” – ezért könnyen leéghetünk. A fokozott UV-B sugárzásra utaló népi intelem.

„**A per, az meg a szív!**” – milyen per? Természetesen itt a diasztolés nyomásról van szó. Vese? Nem, hanem a szív. És a szisztolés nyomás vajon mi?

Infulenza, infulenzia – talán mert egyszerűen könnyebb kimondani, mint az „nfl” mássalhangzó-torlódást.

Bakterológia, epidemológia – (de ide kívánczik még a meterológia is.) Ezek gyakran hangzanak el a médiában. A médiatudomány (???) szakokon végzett vagy bármilyen végzettség nélküli tévésektől, rádiósoktól lehet ezeket hallani, de az epidemiológia helyes kiejtése komoly bölcsészeknek is gondot szokott okozni.

Allergiológia – pontosan ellentette az előző pontban tárgyaltaknak.

„**Algapirin, Kalmapirin**” – érdekes az o/a hangváltás, de nem is egészen ritka. (Az „alga” ismert dolog, az „algosz” ’fájdalom’ nem annyira). Példának ide kívánczik még a gramafon és a szaxafon is, amely helyesen szaxofon (saxophone), de még zenészek is (!) ejtik hibásan.

És ez utóbbi címszóval a patikák területére tévedtünk. Ott aztán a mai gyógyszer- és gyógytermékaradat idején tényleg rengeteg mulatságos sületlenség hangozhat el. Ezt viszont már egy gyakorló gyógyszerész kollégának kellene megírnia.

¹ Másodközlés a *PTE Orvostudományi Hírmondó* főszerkesztőjének engedélyével.